

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefonszám 15.

Egy példány 10 fillér.

Telefonszám 15.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDOS:

BETEGH PÁL FÜLEISZ. LAJOS

FŐMUNKATÁRS:

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetés: 4 szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért. Más hirdetések olvasó árszabás szerint. Nyilt-tér so a 1 K. A nyilt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztár/cheque-számla 10,489. szám.

Évfordulón.

— 1894—1909. márc. 20. —

Irta: Szentimrey Ferenc.

Tizenöt esztendeje épen. Szivszorongva tekintett minden magyar délfelé. Honnan máskor a tavaszi napsugár langy fuvalata melengette a rügyező életet, honnan éltető meleg fakadt, onnan most hideg, fekete szellők száguldtak elő, hogy gyászba borítsák egy országot, egy nemzet minden fiának szívét.

Turinból lesték a híreket. A táviró mind aggasztóbb s aggasztóbb hírekkel remegtetett s mikor a szabadság dicső napjának évfordulója is elmúlt, a tavasz első napján itt hagyta magára árván a magyar nemzetet szerető édesapja, Kossuth Lajos.

Senki sem örült e tavasznak. A sziveket remegésbe hozó márciusi szellők fájó sebeket hoztak magukkal, a tavaszi verőfény egy mélységes gyászba öltözött nemzetre süthetett.

Nem volt magyar a világon, kit e nagy csapás porig ne sújtott volna. Szegény, gazdag, ifju, öreg egyaránt megtörtén fogadta a hirt, hogy a nemzet atyja nincs többé, jóságos szelleme nem öröklik tovább szeretett hazája sorsá felett.

Ez volt a gyász. Nem csak külső megnyilatkozásában örökre feledhetetlen, hanem őszinteségében, a melylyel a szivekbe markolt. Mikor Turinból lassan, méltóságteljesen közeledett a nagy halottat szállító vonat, zarándokmenetek vonultak az egyes állomáshelyekre s egész Magyarország ott volt a várakozók között. Mintha egy országot temettek volna. Mindenki sirt, mindenki zokogott. Gyászba borult a nemzet, hiszen szerető édesapját vesztette el. Embernek ilyen temetést még nem adott a történelem, mint a minőben a dicső, soha el nem feledhető magyart nemzete részesítette. Mintha minden magyar az ország szívébe összpontosult volna, hogy a legnagyobb magyar gyászpompáján résztvehessen. Ily impozáns tömeg, ily óriási résztvevő még nem tisztelt meg egy halottat sem. A régi római triumphatorok diadalmeneteiben lehettek ily nagyszámmal a résztvevők, a modern kor történelme nem tud példát reá. Száz és száz ezer ember haladt a gyászme-

net mögött megtörtén, könyezve. S ez adta meg azt a diszt, azt a fényes keretet, melyet semmi pénzen, kincsen megszerezni nem lehet.

A szeretet, mely a szivekben lakozik, ingyenes, de megszerzése ezerszerte nehezebb, mint minden földi kincsnek a világon. S a szeretet volt az, mely feledhetlenné varázsolta ez előtt tizenöt esztendővel Kossuth Lajos temetését. Aki azt látta, az soha el nem muló emléket szerzett magának, annak módjában volt szemlélni, mint gyászolja a nemzet szeretett édesatyját, legnagyobb fiát, feledhetetlen gyermekét.

És ime csoda történt. A kit a hazai rögök eltemettek, akit a sírhant ölelő karjai magába zártak, miként a Megváltó kilépett sírjából. Feltámadt s újra él a nemzet kegyeletében. Nem halt meg az, kit minden gyermek szive rajongó szeretetével imád, örökké él az, ki nemzete szívébe temette emlékét.

S Kossuth Lajos emléke örökön örökké élni fog. Minél messzebb halad a történelem, annál fenségesebben ragyog majd emlékezete. Az idő magával ragadja majd mindazt, mi benne emberi volt s a jövendőnek csupán egy félisten tündöklő, ragyogó példaképe marad csupán.

Boldog az a nemzet, melynek ilyen emlékei vannak, boldogok vagyunk, hogy a sors magyarnak teremtette Kossuth Lajost!

POLITIKA.

Pereről-percre változik a helyzet képe, csupán az egységes, tömör 48-as függetlenségi párt hite, bizalma rendithetetlen. Kossuth Ferenc bölcsessége, nyugodt, higgadt vezetése alatt, egy táborban vagyunk mindnyájau, akik a magyar haza önállóságaért küzdünk. S ennek így is kell lennie, mert ismét jöhet — és pedig nem sokára — alkalom, mikor minden igaz hazafi bizonyosságot tehet becsületes politikai gondolkodásáról. — A hét elejét a külügyi politika, vagyis a háborús hírek foglalták le. A hadkiegészítő kerületi parancsnoksághoz városunkba felsőbb rendelet érkezett és kedden egész késő estig kézbesítették a városi tanácstól a póttartalékosok behívóit. Mára immár ezren felüli számban vonulnak be Székelyudvarhelyre a póttartalékosok. Minden jel tehát a készülő véres eseményekre mutat.

Városi takarékpénztár.

(—gh) Ezelőtt néhány nappal a „Székely-Udvarhely“-ben könnyen érthető célzást tettünk a nagykörösi takarékpénztár mult évi működéséről adott rövid tudósításunk kapcsán. Az akkor felvetett eszmét most tovább kívánjuk fűzni.

Ugyanis „A vármegye“ című lap-társunk, melynek Dr Horváth József orsz. képviselő, a vármegyei tisztviselők országos egyesületének igazgatója a szerkesztője, már behatárolban foglalkozik a nagyfentosságú kérdés gyakorlati megoldásával. 100 koronás pályadíjat tűzött ki a következő kérdésre: „Többször szóvá tetetett már a sajtóban és szakkörökben, hogy kívánatos lenne a nagyobb helységeket községi takarékpénztárak felállítására kötelezni, amelyeket hatósági felügyelet mellett a község képviselőtestülete vagy előjárósága vezetne. Kérdés: helyes eszme ez? és ha igen, miben jelentkeznek az eszme megvalósítása esetén az üdvös eredmény?“

Torontálmegyéből, egy 3165 lelket számláló német és szerb lakossággal író faluból irt a többiek között választ Orsó Gáspár, Bégaszentgyörgy jegyzője.

Elmondja cikkelyében, hogy 25 év előtt Schiller Lipót akkori agilis jegyző alakította meg náluk az üdvös intézményt. A takarékpénztárt 20.000 korona kölcsönként alaptőkével létesítették. Időközben pedig a tiszta jövedelemből a kölcsönt már vissza is fizették.

Az alaptőkét 1906 óta 3000 koronával szaporítva, az ma 23.000 koronát tesz. 25 év alatt a tisztviselőnek és igazgatósági tagoknak fizetés és tiszteletdíj címén 66.463 K 85 fillért, községi közterhek könnyítésére 78.135 K 86 f és külön 2802 K 44 fillért költség, valamint 468 K 12 f iskola-adót is fizettek. Jótékony célokra 1100 K, állami adókra 45.025 K 29 f, betétek után kamatra 197.182 K 31 fillért fordítottak. 36.346 K 03 fillér követelést a tartalékalap terhére leírtak, a mely most 3989 K 29 fillér. A betétek összege az utolsó mérleg szerint 321.412 K 42 fillér.

A pénzbeli eredmény és anyagi előnyök mellett igen fontos, hogy a község kétezeröttszáz katasztrális hold földet vásárolt és felosztotta lakosai között megváltásra. Ez — a föld értékének emelkedése folytán — minimális számítás szerint is egymilliókétszázötvenezer korona vagyoni gyarapodást jelent. Mindez a községi takarékpénztár nélkül soha létre nem jött volna.

Hát az uzsoráskodás megszüntetése, minő áldás! A váltóhitelt 6 százalékos kamattal adja, sőt magának a községnek 40.000 koronát folyó számlán 4 százalékkal hitellel 25 évi visszafizetésre. A 6 százalékos kamatlábat pedig még a legszűkebb pénzügy idején is megtartotta, mikor az osztrák-magyar bank hivatalos kamata hatszázalék volt.

E vázlatos adatokból is világosan kitűnik, hogy a városi takarékpénztár céltudatos működésével egyrészt gyarapítaná a város jövedelmét, másrészt megakasztaná utjában a már-már elnyeléssel fenyegető póttadóknak ijesztő növekedését és idővel, kellő kitartó munkával felszabadíthatnók népünket e teher alól.

Csak nem szabad önzőknek lennünk. Felül kell emelkednie a város minden egyes képviselőjének a kicsinyes, kapzsi magán érdekek előtérbe tolásán. Szakítani kell a multtal, meg kell szüntetni azt a lehetetlen állapotot, hogy odaadjuk vármegyénk és városunk vagyonát azoknak a pénzintézeteknek, melyek kizárólag a részvényesek — a társadalom egy igen csekély kisebbségének — érdekeit szolgálják. Nem engedhetjük ezt tovább azért, hogy a nekünk fizetett 3 és fél, 4 és fél százalékos kamattal ellenében 12—16 százalékra rugó „tisztas“ polgári haszonnal jutalmazták közérdekeket figyelmen kívül hagyó, uzsoráskodó tevékenységüket.

Ne engedjük ki kezeink közül a mindenható pénzt, ne dobjuk oda a hasznot bűnös könnyelműséggel egyeseknek, hanem létesítsünk mindnyájunk javára működő városi takarékpénztárt, vármegyei felügyelettel, a mely aztán egyedül a közérdekeknek szolgál.

Egyelőre ezeket kívántuk elmondani. Gondolkozzanak a felvetett eszmén azok, akiknek a város fejlődése, polgárságának teherviselő képessége szívéükön fekszik s akiknek hivatásuk és kötelességük is bátor léptekkel, meghunyászkodás nélkül a fórumra kiállani és a köz javára dolgozni.

Mi az eszmét elaludni nem engedjük és annak megvalósítása mellett kitartunk, mert a város póttadóviselő polgárságának jelen helyzete siralmas. A városi takarékpénztár felállításával pedig — véleményünk szerint — a bajok egyrészen rövidesen segíthetünk.

A telepítés.

Irta: Dr Veresmarthy Miklós, orsz. képvis.

A képviselőház asztalára rég nem tettek le olyan fontos törvényjavaslatot, mint amilyen Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszternek a telepítésről és egyéb birtokpolitikai intézkedésekről szóló javaslata. Az európai művelt államok ugyan már rég megvalósították azokat az intézkedéseket, melyeket most a földmivvelésügyi miniszter nálunk is meg akar honosítani, de habár egy kissé elkésve is jött ez a javaslat, mégis a maga általánosságában melegen üdvözöljük azt, mert hivatva van eddigi birtokpolitikánknak egészen új, magyar nemzeti érdeket szolgáló irányt adni.

Ismeretes minden bajaink és szenvedéseink között az a nagy veszedelem, mely nemzetünket a középszálly elpusztításával érte; ismeretes, hogy ez a veszedelem fenyegeti már kiszagdáinkat is és hogy a nagymérvű kivándorlás igazi oka eddigi birtokpolitikánk büne és következménye volt.

A földmivvelésügyi miniszter törvényjavaslata, ha egyszerre nem is orvosolja meg ezeket az égető sebeinket, de hivatva van legalább arra, hogy enyhületet adjon és jobb, boldogabb jövő elérésére reményt nyújtson. A törvényjavaslat 14 fejezetben tárgyalja azokat az intézkedéseket, amelyek a telepítésről s az ingatlan feldarabolásáról szólnak. Maga a javaslat mellé fűzött indoklással együtt vaskos kötet, melynek csak egyszeri átolvasása is időt igényel, de mindazonáltal elmondjuk arról véleményünket annyiban, amennyiben azt egy rövidke cikk keretében megtehetjük.

A telepítésről már az 1894. V. t.-c. is rendelkezik, de ez a törvény-cikk rendkívül szűk keretben mozog s legfőbb hibája az, hogy nem gondoskodik azokról az eszközökről, amelyekkel a telepek állandóságát és a telepítés sikerét biztosítani lehetne. A Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszter javaslata éppen ezért nemcsak a telepítésről szól általában, hanem gondoskodik a közérdekű ingatlan feldarabolásának támogatásáról és megakadályozza a kizsákmányoló, üzérkedő szellem e téren való beavatkozását. Elősegíti a haszonbérleti alapon való telepítést és megveti alapját a járadéktelek alakításának. Nálunk ez az utóbbi birtokpolitikai eljárás még teljesen ismeretlen és valódi értéke csak majd a gyakorlati életben fog kitűnni. Mind ezekből látszik, hogy a javaslat általános nagy nemzeti érdeket szolgál. Különös érdeme, hogy nemcsak gazdálkodó és munkástelep helyek, hanem ugynevezett középbirtokos telephelyek létesítéséről is gondoskodik és pedig akképpen, hogy az 1800 kataszteri holdnál nagyobb telepen 1800 kataszteri holdanként 1—1 középbirtokos telep helyett, 500 kataszteri holdast létesít abból a célból, hogy az ilyen telepesekből legalább részben visszaállítsa a régi középszállyt, melynek hivatása a közélet által kívánt vezetése és irányítása a kisebb telepéseknek. Nagy gondot fordít a törvényjavaslat a kivándorlottak visszatelepítésére és ebből a célból azoknak, kiket a honvágy hoz vissza hazánkba, különös előnyöket

is biztosít. A szociális bajokat is orvosolni akarja a javaslat azáltal, hogy a nagybirtokokat olyan haszonbérleti alapon akarja értékesíteni, mely alapon a nagybirtokok haszonélvezetében a kiszagdák is részesülhetnek.

A javaslatnak azonban nagy előnyei mellett vannak hiányai is és mi most inkább ezekre akarunk rámutatni abból a célból, hogy a javaslat törvénynyé váló emelésénél ezekre a hiányokra a figyelmet felhívjuk.

Nagy hátránya a javaslatnak és ez nemzeti szempontból igen fontos, hogy midőn kötött birtok, pl. hitbizomány felosztásáról, vagy helyesebben szólva betelepítéséről van szó, nem intézkedik arról, hogy ezeknek a kötött birtokoknak a tulajdonosai azért az összegért, amely a telepítés folytán hozzájuk befolyik, az állam által és pedig a földmivvelésügyi kormány által kijelölendő helyen ezért az összegért hasonló értékű, vagy terjedelmű birtokot vásároljanak. Mert ily módon lehetne megközelíteni azt az ideát, amit a törvény is kontemplál, hogy a kötött birtokok, hitbizományok stb. az erdősegekre koncentrálódjanak és ne foglalják el a buzatermő síkságokat.

Már Beksics Gusztáv ismeretes tanulmányában megemlékezett arról, hogyan lehetne a földművelésre alkalmas kötött birtokokat erdőbirtokokra áthelyezni és most itt lenne az alkalom ezt az eszmét sokkal szélesebb körben megvalósítani. A kötött birtokok ilyen értelemben való felhasználása kettős célt szolgálna. Először termékeny, művelésre alkalmas földhöz juttatná a földéhes népet s egyszerre orvosolná a szociális bajokat, másfelől pedig éppen azokon a vidékeken, ahol tulnyomóan laknak idegen nemzetiségek, a most nagyobb részt magyar vidékeken szolgáló gazdasági tisztviselők által a magyar kulturának is megbízható munkásférfiakat telepíthetne le. Ezenkívül egy ilyen irányú intézkedés a telepítésre újabb és újabb forrásokat nyitna, megakadályozná azt, hogy a kötött birtoknak jövedelme ismét leköttve lehessen a tulajdonos kezében.

Azt óhajtanók tehát, hogy a kötött birtok dacára annak, hogy megtartaná kötött jellegét, forgó birtokká váljon és a „holt kéz” megelevenedjék.

A IV. fejezet 116. §-a arról szól, hogy „a földmivvelésügyi miniszter a korlátolt forgalmi ingatlanok közül a községi, városi, törvényhatósági, egyházi területi, köz- és magánalapítványi, hitbizományi ingatlanokon a tulajdonosnak kérelmére haszonbérleti alapon nyugvó telepítést engedélyezhet.”

Mi ezt a §-t nemzeti szempontból igen veszedelmesnek tartjuk, mert ugyanazt a célt, mit ez a javaslat elérni óhajt, megakadályozhatja a kötött birtoktulajdonosa, ha a telepítést éppen ezzel a céllal ellenkező okokból kérelmezi. Azt óhajtanók tehát, hogy a kötött birtokokat nemcsak a tulajdonos kérelmére, hanem minden esetben, mikor a kötött birtok tulajdonosának a nemzetellenes munkáját tapasztalja a kormány, jogosítva legyen elrendelni a telepítést. Ilyen eljárás mellett a nemzetiségi vidékeken magyar telepítvényeket lehetne létesíteni, míg most, e javaslat mellett arról kevésbé lehetne szó.

Ha tehát a földmivvelésügyi miniszter most elérkezettnek látja az időt arra, hogy egy nagy, mélyreható birtokpolitikának alapjait lerakja, ezeket az alapokat úgy kell megvetni, hogy azokon a magyar állameszme erős oszlopait feltétlenül fel lehessen építeni.

Nem szabad felednünk, hogy az a helyes birtokpolitika, mely feltétlenül, minden ízében a nemzeti érdekeket szolgálja. Látjuk ezt nemcsak a nagy nemzeteknél, hanem sajnos, látjuk itthon is, különösen Erdélyben, ahol az oláh pénzüzetek az utóbbi évfizetekben számtalan magyar birtokot vásároltak össze és az oláh nemzeti kultúra terjedésének ezek az összevásárolt birtokok vetették meg alapját, mert igaz mondás ez: „Akié a föld, azé az ország”.

Vizvezeték nélkül.

Tifuszjárvány Udvarhelyen.

(Saj. tud.) Az idegen, aki este vetődik először hozzánk, bizonyára azt fogja elsőnek megjegyezni, hogy ugyancsak bőséges mértékben jut ki a villanyfényből a székely anyavárosnak. Azt a luxust például kevés vidéki város engedi meg magának, hogy alig néhány lépésnyire egymástól — a Kossuth-utcában és a mellett levő téren — két ivlámpa is szórja a fényt a járóelőkire. Villanyvilágítás, aszfalt, mi is kell még a nagyvárosi allűrök teljességéhez?

Ezt gondolhatják azok, akik egy-két napon át vendégei Udvarhelynek, a tapasztalat azonban — sajnos — éppen ellenkezőt beszél. Azt, hogy az elhibázott, rossz uton indult és azon is haladó városi politika éppen a legszükségesebbet vontatta meg a közönségtől: a vizet.

Ma a helyzet az, hogy a közönség, amelynek ugyszólván egyetlen jható vizü kut sem áll rendelkezésére, vállalkozók kényének-kedvének van kiszolgáltatva az elkerülhetetlen háztartási cikk: az ivóvíz beszerzésénél. Hogy pedig milyen ez a gondoskodás, arra nézve egyik legutóbbi megjelent számunkból idézzük azt a levelet, amely a leggyakrabban használt ivóvíz, a Szejke ugyancsak kétes tisztaságú edényekben való forgalomba hozatalát panasolja el.

És nem kell hozzá nagy fantázia, hogy elmondhassuk a gyakran ismétlődő járványok, mind az ivóvíz körüli mizériákban lelik magyarázatukat. A szegényebb néposztályoknak nincs módjukban az sem, hogy Szejkét hozassanak s ezek akarva, nem akarva a miazmákkal, tisztátalansággal telített kutak vizére vannak rászorulva.

Megelőző számunkban jelentettük, hogy a kórházban egész sor tifuszos beteg fekszik. És hány lehet azoknak a tifuszos betegeknek a száma, a kíról nem tud a hatóság, nem tud a főorvos, csak az otthon fülledt levegőjü szobái beszélhetnének róluk. És a vederre járó kutak, amelyekre a harmadik szomszédságból is eljár az asszony, hogy a vízzel együtt bacillust is vigyen a házába.

Bizony szomorú dolgok ezek és szörnyen vádlok is. Arról tesznek tanúságot, hogy a város intéző emberei nincsenek tisztában azzal, hogy mi is kell elsősorban ennek a pótdáival agyonsanyargatott város-

nak, mi az első: a ragyogás, a pompázó villanyfény-e, vagy jó, egészséges ivóvízet adó vízvezeték, színvonalon álló csatornázás. A feleletet bizonyára hiába várjuk a város vezetéseben megnyilvánuló bünyösen lanyha és alamuszi irányzatól, a közönség azonban saját magának már valószínűleg megadta a választ.

Hadüzenet Székelymuzsnából.

Megunták a bizonytalanságot.

Az első székely önkéntes csapat.

(Saj. tud.) Egészen bizonyos, hogy a szerbiai háborus ügyeket Udvarhelymegyében nem intézik el. Nem is ilyen szempontból bíráljuk Székelymuzsna község főbíráját és vele együtt ama nyolcvan főből álló, minden áldozatra hajlandó vitéz csoportot, mely a székelyudvarhelyi hadkiegészítő parancsnoksághoz harera való készségét éppen most, az alábbi iratban jelentette be.

Petőfi székely vitézeit látjuk benők, telve hazafias lelkesedéssel. Azokat a székelyeket, kiknek minden kis csöppe drága gyöngyöt ér. Áldja meg őket a magyarok Istene!...

Kinda Sándor bejelentése:

Tek. Hadkiegészítő Parancsnokság!

A hírlapokból s a déli határszélre vitt katonáinktól teljesen ismerjük a szerbiai bonyodalmat.

Rendkívül bosszantó, hogy oly kiméretlenül gyalázzák nemzetünket, hogy ellenünk fegyverkezni és harcban menni kíváncsozni mernek.

Megmagyarázhatlan a szerbek rakoncátlan viselkedése s ha ők folyton készülnek a háborura, a magyar nemzet fiai is készek velük szembe szállani.

A hónapok óta huzódó bizonytalanságot már meguntuk s ez indított minket arra, hogy mi is szervezkedjünk és ha kell odamenjünk, ahol a régi magyar vitézségről ismét tanúságot kell tenni.

„Vagyonunkat, életünket a hazáért” jelszó alatt megalakítottunk egy századot az alábbi névsor szerint és kérjük a Tek. Hadkiegészítő Parancsnokságot, századunkat — melyre minden körülmények között számítani lehet — vegye előjegyzésbe és szükség esetén gondoskodjék hadi felszereléséről.

Mivel századunkban sokan vannak kiszolgált honvédek és önkéntes fiatalok, a „magyar vezényszó” alatt bármely percben utra, tettezre készen állunk.

Székelymuzsna, 1909. március hó 10-én. Hazafias tisztelettel: Kinda Sándor, közs. főbíró, az önkéntes század megalakítója, 62. gy. ezredbeli szakaszvezető.

Ruzsa László 62. gy. ezredbeli ezredtrombitás, Bartos Elek 62. gy. ezredbeli közvitéz, Dénes János 62. gy. ezredbeli közvitéz, Kocs Lajos 82. gy. ezredbeli szakaszvezető. Bán Mózes, Bartos Mihály, Kovács Ferenc 82. gy. ezredbeli tizedesek. Zoltáni D. Márton, Zoltáni Ferenc, Kovács B. György, Ifju Bán Ferenc, Kocs Dániel, Zoltáni Zsigmond, Zoltáni J. János, Gábor Lajos, Simó András 82. gy. ezredbeli közvitézek. Bán György id., Kis Márton, Mester Mihály, Márton István, Bán Sándor, Máté Márton, Kocs János, Bán József, Máté János, Asztalos Mihály, Árus Károly honvédek. Nagy Mihály jaeger.

legszébb kivitelben, ugyanott
Kobrak-cipők
leszánított árpán kapnokok.

Dénes György, Bán Lajos huszártizedések. Zoltáni Mihály tüzér, saját lovával. Kovács Sándor hidász. Lajos Mihály és Bán Péter teherszállítók. Bán Albert, Bán Gergely. Asztalos Mihály, Kerestely Ferenc, Zoltáni Márton saját lovaikkal.

Önkéntesek: Kinda Dániel ifj., Dénes F. Sándor, Kakasi Ferenc, Kerestely Mihály, Nagy Dániel, Petre János, Bartos Dénes, Balázs Ferenc, Bálint Dániel, Kerestely Péter, Gábor János, Mester Lajos, Dénes Mózes, Dénes Mihály, Zoltáni György, Kovács József, Kocs Elek, Mester Ferenc, Kerestely Gergely, Kovács János, Kecskés Mihály, Kinda János, Dénes Mihály, Kerestely Márton, Gedő János ifj., Mester József, Petre István, Dénes Sándor, Máté József ifj., Kocs Ferenc, Mester Lajos ifj., Mester István, Kinda Lajos, Kis János, Dénes Dániel, Boja Dénes, Dodó Sándor, Árus János, Árus Károly, Árus Lajos.

Trombita szól . . .

(Induló.)

Trombita szól, a dob pereg
Talpra minden magyar gyerek!
Rajta, rajta, puskára mind,
A haza kér, a haza int!

Trombita szól, a dob pereg,
Legyen férfi minden gyerek!
A jelszó ez: Csak előre!
Előre a vérmezőre!

Trombita szól, a dob pereg
Ragyogjanak a fegyverek!
Ropogjon láng az arcokon,
Mint a Rákóczy harcokon!

Trombita szól, a dob pereg,
Rohanj, rohanj magyar sereg!
Meg se állj az ellenségig,
Kergesd pokolfenekéig!

József János.

HIREK.

Az olvasóhoz.

Alig két hónapja, hogy beköszöntött irtam ezen a helyen és most a bucsu szavait kell ugyanitt elmondanom. Nem szívesen teszem, mert — noha rövid ideig voltam szellemi vezetője e lapnak — becsületes zurnalisztikai munkát szakít meg az elválás. Nem az én dolgom elbírálni, hogy megfelelt-e annak a programnak, amelyet két hónap előtt magam elé szabtam, bizonyos, hogy én teljes igyekezettel azon voltam, hogy megfelelek. Hogy most másfele szólít a kötelesség, más körben leszek továbbra is a vidéki sajtó munkása, a bucsu szavaival válok meg e lap közönségétől s mindazoktól, akik támogattak munkámban. Erre a támogatásra mindig büszkén és szívesen fogok visszaemlékezni.

Szász Endre.

A fennebb elmondottak után beköszöntőt kellene mondjak, mert a „Székely-Udvarhely” felelős szerkesztői tisztét mai naptól kezdve magam fogom betölteni. Ugy hiszem azonban, hogy a beköszöntő alól felmentve érezhetem magamat, mivel másfél évtized óta e lap egészen szívemhez nőtt. Azóta alig jelent meg száma, melynek tartalmát, minden egyes betűjét — mielőtt az sajtó alá került — át nem vizsgáltam volna.

Ez a — néha bizony sok keserves tapasztalattal is átítatott — mult biztosítja a jövőt. Biztosítja, hogy a „Székely-Udvarhely”, mint a vár-

megyei 48-as függetlenségi Kossuth-párt zászlótartó harcosa, dicsőséges multjához hiven jövőre is a székelység hazafias ügyét, nemes törekvéseit teljes erővel, rendületlen hittel, bizalommal és kitartással szolgálja.

Ebben a hazafias munkában, önzetlen tevékenységben számítunk az arra hivatottak támogatására s így együttes erővel, hisszük, hogy kitűzött célunkat elérhetjük. Teljes tisztelettel:

Betegh Pál.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a Rózsa-utcai közlekedés a Varga-patakban, a kert mellett igazán rózsás;

mondják, hogy a legutóbbi tanács-határozat szerint, a villamos lámpákat — éjfél előtt nem szabad felgyújtani;

mondják, hogy a városi takarékpénztár eszméjét az összes bankok és részvényesek helyeselni fogják;

mondják, hogy azoknál, kik hangoztatják, a *mutyistaság* teljesen ismeretlen fogalom;

mondják, hogy vármegyénkben kaució nélkül egyetlen hetilap sem politizál;

mondják, hogy a szabad sajtó ünnepén, minden hátralékos utófizető előfizetésre határozta el magát;

mondják, hogy heti és országos vásárkor nálunk a zsemlyék tulságos nagyok;

mondják, hogy háborus időben az ország gazdagodik és a zuppások szegényednek.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Kiss Károly okleveles tanítót a vargyasi állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

— **Március 15-ikét** városunk és vármegyénk közönsége, valamint az összes tanintézetek ifjúsága hazafias lelkesedéssel ünnepelték meg. Mindenütt nagy közönség vett részt az ünnepélyeken. Városunk lobogódiszt öltött a hatvan éves forduló reggelén. A polgárság ünnepségén Solyomossy Endre orsz. képviselő üdvözlő táviratát, valamint a műsor minden egyes pontját lelkes éljenzéssel fogadták.

— **Miniszterek Bécsben.** A király előklésevel kedden közös minisztertanács volt, a melyen a magyar miniszterelnökön kívül Darányi miniszter és Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter képviseletében Sztierényi József államtitkar vettek részt.

— **Méhész-egyleti alakulógyűlés.** Az udvarhelyi járás méhészeti érdekeinek felkarolása céljából megindított mozgalom a folyó hó 21-én megtartandó méhész egyesületi alakuló gyűléssel a megvalósulás stádiumába lépett. Örömmel üdvözljük azon lelkes méhészeket, kik a nemzetgazdaságra nézve annyira fontos méhészeti elfeledett, elhanyagolt ügyét újra fellendíteni óhajtják s az intenzív munkásság által ismét vezető szerepre hívják úgy az udvarhelyi, mint az egész megyei, sőt erdélyrészi méhészeket. Régen, nagyon régen az erdélyi méhészeti vezető szerepet vitt széles ez országban. Az okszerűsködés, de főképen a belterjes gazdálkodás felkarolása, teljesen letörte virágzó méhészetiünket s mai nap csak itt-ott akad néhány szemrevaló méhteleg s annak is gazdája a méhlegelő hiánya miatt kedvetlenséggel van tele. Nem fizet a méhészeti ügy, mint ezelőtt a régi időben, midőn gazdag emberek let-

tek kizárólag a méhészeti adta jövedelemből. Pedig azt tapasztaljuk, hogy a méhészeti ismeretek az újabb időben rohamosan haladtak előre. Egész méhészeti irodalom támadt, a mely szórva-szórja a méhészeti eszméjét. Nincs állat, melyről annyi tudományos dolgokat sorolhatnának fel, mint éppen az a himenoptera, melynek megvédése, fejlesztése és megkedvelése céljából gyűl össze vasárnap azon 40—50 méhész, kik a szövetség, egyesülés által reménylik ügyük jobbra fordultát az annyi szép elmélet terjesztése helyett, ajárás méhlegelőjének javítását, megteremtését. Mert nem elég nekünk a sok szép tudományos elmélet. Nyakig vagyunk vele. Szükségünk van a méhlegelő megteremtésére, szükségünk van a város és járás méhészeti hozamának kikutatására, hogy ezen alapon már meglévő ismereteinkkel fel tudjuk lendíteni szegényes méhészeti viszonyainkat. Propagandát kell teremtenünk a székely havasi vadvirágokból gyűjtött gyógyméznek is. Ki kell ragadnunk azt a tömérdek hamisító kezeiből, kik tönkretették a székely méz becsületét, annak a méznek, mely minőségre úgy, mint cukor tartalmára az egész országban a legjobb. Közre kell működünk s megkell győznünk s a sok tekintetben helytelen utakon járó társadalmunkat arról, hogy egészségünkre s különösen gyermekeink higiéniájára mily káros a cukor használata s ezzel szemben mily áldásos hatással van a méz állandó adagokban való használata vértisztító erejében is. Nagyobb teret kell tehát kiküzdjünk a méznek a háztartások keretében. Segítségére kell menjünk a gazdasági népiskolák tanulóinak oktatásában az által, hogy ezek mellett a járásban kisebb jellegű méhészeti rendeztessenek be. Sok nagy célok állanak a megalakuló méhészársaság előtt, melyeknek megvalósítására szívesen nyújtunk segédkezet s hivatunk fel minden az ügy iránt lelkesedő méhész egyént s a méhészeti iránt érdeklődő igaz barátot. A vasárnapi alakuló gyűlésen — mint biztos forrásból értesülünk — Nagy János kerületi és Boconádi Szabó Imre kirendeltségi szaktanárok is városunkba érkeznek.

— **Együtt ünnepeltek.** Meghatóan szép ünnepély keretében ülte meg március 15-ikét Fiafalva községben a lakosság. Az ünnepély a ref. és unit. egyházközség közös templomban folyt le. Az ünnepi ima után Kozma Miklós áll. isk. ig.-tanító tartott igen tartalmas ünnepi beszédet, majd a tanuló ifjúság énekelt több hazafias éneket és szavalt verseket, melyek után „Tebenned biztunk” egyházi ének hangjai között megilletődve távozott a közönség, teljes elismerést fejezve ki Kozma Miklós és György Károly derék tanítóknak, a kik különben is mindent elkövetnek népük ügyeinek elővittele, haladása érdekében.

— **Háboru.** Kedden, mikor nálunk is szétvitték a katonai behívókat, a hadügyminiszter az összes délvidéki hadtestek mozgósítását elrendelte.

— **Uj egylet.** A székelyföldi pénzügyi tisztviselők egyesületét vasárnap d. e. 11 órakor alakítják meg Maros-Vásárhelyt, a város új székháza dísztermében.

— **Skaktanfolyamok Székelyudvarhelyt.** Az intéző körök és Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter jóvoltából, a skaktanfolyamok egész sorozata van napirenden. Nem régen fejezték be a szabók, most van folyamatban és e hét végén ér véget a csizmadiák szabászati tanfolyama. A kereskedő ifjak és a kereskedelmi női alkalmazottak könyvelési tanfolyama is szép sikerrel foly, míg a különböző szakok és így a városi cipészek, valamint a vármegyei kö-

faragók tanfolyama szintén előkészítés alatt áll. Bizony ezek mind közszükséglet pótoló és messze kiható fontosságú tevékenységek s arra vallanak, hogy *Solyomossy* Endre orsz. képviselőnk nemcsak ide haza volt, de a fővárosban is iparosaink ügybuzgó apostola.

— **Országos vásárunk** ezuttal igen silányul sikerült. A segesvári vásáron a vevők szükségletüket kielégítvén, nálunk csak kevés pótlásra szoritkoztak. Az állatok ára olcsóbb, mint az őszkor volt. Felhajtás és a kínálat igen nagy lévén, az árak mélyen alászállottak. A lófelhajtás pedig nagyon gyenge, s az árak mégis nyomottak voltak. — A kirakó-vásárról sem mondhatunk jobbat. A háborus hírek igen megakasztották a vételkedvet.

— **Távozó kereskedő.** Haab Márton közkedveltségben álló kereskedő városunkból eltávozván, a következő sorok közlésére kért fel bennünket: Állásomnak váratlan gyors elfoglalása miatt ezuton vagyok bátor nagyra-becsült vevőimtől, barátaimtól és ösmerőseimtől elbucsuzni. Kérem a cégbe helyezett bizalmat továbbra is föntartani sziveskedjenek. Maradok őszinte és baráti tisztelettel: Haab Márton.

— **Rasznos tudnivalók.** Kereskedők és iparosok alig forgathatnak hasznosabb könyvet, mint a m. kir. Kereskedelmi Muzeumról kiadott tájékoztató, melyet az érdeklődőknek ingyen küld meg a nevezett intézet (Budapest, V. Akadémia-utca 3. sz.) Különben az intézet minden szolgálata díjmentes, sőt egyes tanulmányokat, jelentéseket és szakmunkákat is a készlethez képest részben díjtalanul bocsát az érdeklődők rendelkezésére. Az említett Tájékoztatót Dr Kovács Gyula igazgató szerkesztette. Felöleli és könnyen érthető módon ismerteti abban a nagyszabású állami intézmény összes szolgálati ténykedéseit. Valóságos élvezetet nyújtó évi jelentés, mely beszámol a teljesített számtalan szolgálatokról, másfelől pedig felhívás, buzdítás mindazokhoz, akik valamely irányban igénybe vehetik e hasznos intézet segítségét, e füzetke megérdemli, hogy a legszélesebb körben forogjon és minden érdekelt kereskedő és iparos tanulmányozza s az intézet világra szóló hatáskörét a maga javára lehetőleg igénybe vegye. Ha kivitelre képes gyártmányai nincsenek, még akkor is sokat tanulhat belőle.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT fele Emulsio után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szembeötlő a javulás az általános esziséget illetőleg.

Az Emulsio Várlásánál a SCOTT fele módszer védjegyét a — halászt — kérjük figyelembe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f

Kapható minden gyógytárban.

Étvágy és álom

visszatér, s az emésztés javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni.

Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli Részv.-Társ. Budapest, V., Báthori-u. 5.

Állandóan raktáron vannak és árusítanak minden fűszerkereskedésben azonnali palackesere mellett:

Borszéki főkut
Borszéki Kossuth-kut
Borszéki Boldizsár-kut
Bodoki Matid
Baross

Borhegyi
Boholti
Előpataki
F. Rákosi Mária
Fehérköi

Glória
Horgász — Hankó
Kászon-Jakabfalvi
Kászon-Salutaris

Répáti
Székely-Szelters
Stojkai

— **Gyergyószentmiklós jövője** címen Vákár P. Arthur lapszerkesztő tollából egy munka jelent meg, mely behatóan és részletes pontossággal foglalkozik külön-külön szakaszokban a hajdani Gyergyószentmiklóssal, a vízvezetékekkel, csatornázással, közvilágítással, kövezéssel, közutakkal, közterekkel és a középítkezésekkel. A munka, mely két és fél iv terjedelmű, a kisebb városok fejlődésének irányításában becses tanulmánynak nevezhető, sok életre való eszmét és irányt jelöl meg s mind végig az élvezetes olvasmány mértékét őríti. Az ára 1 K, melyből a tiszta jövedelem az ott felállítandó Kossuth-szobor alapra megy.

Bélyegzők megrendelésre mindenféle kivitelben, bárhol a legpontosabban szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Szerkesztői üzenetek.

Bardocz B. Csikláz irfalva. A kért sárju dolgában eljártunk és külön értesítést küldtünk. — **Sz. L. Székelymuzsna.** Megkaptuk. Köszönjük. Felhasználtuk. Máskor is szívesen látjuk. — **Kérdézősködőnek.** Ha külön választ óhajt, szíveskedjek megfelelő válaszbélyegget, avagy válaszos levelező lapot küldeni. Ez esetben mindig szívesen válaszolunk előfizetőink kérdésére — külön levélben is. — **Utófizetőnek.** Mi csak előre való fizetés esetén küldhetjük lapainkat.

kat. Ne tessék bizalom hiányának tekinteni tehát, hogy a lap küldését beszüntettük, mert ezt a jogunkat csupán a rend kedvéért kellett érvényesítsük.

Kiadja Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató és könyvkötő-intézete.

Pályázati hirdetés.

A Székelykeresztúron építendő r. kath. plebánia lakás építésére pályázat hirdettetik. A lakás tervrajza és költségvetése a székelykeresztúri róm. kath. plebánia hivatalban bármikor megtekinthető. Írásbeli ajánlatok a székelyudvarhelyi róm. kath. főesperesi hivatalhoz nyújtandók be. Pályázati határidő *f. évi április hó 4-ike.* Verseny tárgyalás idejéről és helyéről pályázók értesítetnek. Pályázatban résztvevők a költségvetési összeg 10 százalékát készpénzben, vagy ennek megfelelő értékben, a verseny tárgyalás közvetlen megkezdése előtt, a főesperesi hivatal képviselőjénél kötelesek letétbe helyezni. Székelykeresztúr, 1909. márc. 18.

Róm. kath. Egyháztanács.

Hirdetmény.

A kányádi-jásfalvi református egyház közönségnek **temploma és tornya** kijavítására *f. évi április 4-én d. u. 1 órára* nyilvános árlejtési pályázatot tesz közzé. Költségvetési összeg 3093'69 K. Feltételek a papi hivatalnál bármikor megtekinthetők. Kányád, 1909 március 14-én.

Jakab István, számadó-gondnok.

Lóárverési hirdetmény.

E hó 20-án reggel 8 órakor a miniszteri kirendeltség tulajdonát képező 2 darab heréli ló Árpád-utca 11. szám alatt fog elárvereztetni. A lovak szemhibások, átvétel után egészségi állapotukért szavatosság nem vállalatik.

Dorner, kir. g. intéző.

MIERT

nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET

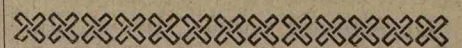
című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja.

Aki e csekély összeget „AZ ÜZLET”-re rászánja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V., Sas-u. 12. sz.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Szólóoltvány!

Régi szőlők hiányaink pótlására 2 éves gyökerű szőlő 20 K
Gyökerező fásoltvány ezre 180 K
" " szépséghibával " 90 K
" " zöldoltvány " 160 K
Sima " " " 90 K
Gyökerező riparia portalis vastag " 52 K
" " 2 éves " 40 K
Sima riparia portalis " 18 K
" " vékony " 8 K
Gyökerező hazai nemes vessző " 30 K
Sima " " " 10 K
40 legjobb fajban, teljes jótállással, azon kötelezettséggel, hogyha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s pénzt visszaadom. — Árjegyzék ingyen. Le van benne írva a Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel, Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása.

Borárak:

Gyöngyösi siller Hl. 32 K
Vizontai " " 36 K
Gyöngyösi fehér asztali " 34 K
" " peccsenye " 38 K
Vizontai Rizling " 44 K
" Muskotály " 70 K
" vörös bikavér " 70 K

Székely I. József
Gyöngyös,
Szent Urbán templom.

Kitünő főzött

ECET

nagyban és kicsinyben, állandóan előnyös árak mellett kapható

Csia alázs

ecetgyárban Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca (ezelőtt Cigány-utca) 22. szám alatt.

!!! Jó minőségű honi gyártmány !!!

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legerősebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- 20-féle helybeli felvétel, leveledpapirosok stb. **Képes levelezőlapok** Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok.**

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, sulyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemezpapírok minden sulyban. Hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-faldiszkek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros **KÖNYVNYOMDÁJÁT**

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, ronditollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. **Íronok**, fekete, színes és másoló-íronok (crayonok), zsebíronok, csavaríronbetétek, íronvédők, íronhegyezők. **Kréták**, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. **Danzing** és **Gramm** hang- és fényképezőgépek. Mono-grammok fehérnemű és leveledpapiRJelzésre. Kézi nyomda. — Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi **középiszkolákban** és a városi és megyei **elem népskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj- és zsírfesték minden színben. **Ecsetek**. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-césze, íromappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — **Rajzszögek**, szőnyegszögek, kapcsok stb.

ASz kalyföld legnagyobb kész nyo mta. tányraktára.

Nyomatott Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt 1909.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.